

**«ԼՂՀ (ԱՐՑԱԽԻ) 25-ԱՄՅԱ ՊԵՏԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՁԵՌՔԲԵՐՈՒՄՆԵՐՆ ՈՒ
ԱՐԴԻ ՄԱՐՏԱՅՐԱՎԵՐՆԵՐԸ»**

միջազգային երիտասարդական գիտաժողով
15-18 սեպտեմբերի 2016թ.
Արցախ (ԼՂՀ), ք.Ստեփանակերտ

ՆՅՈՒԹԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

**«25-ЛЕТИЕ ГОСУДАРСТВЕННОСТИ НКР
(АРЦАХА):
ДОСТИЖЕНИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ВЫЗОВЫ»**

международная молодёжная конференция
15-18 сентября 2016г.
Арцах (НКР), г.Степанакерт

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

ԱԵԳՄՄ-ՕՄՍԱ
ԵՐԵՎԱՆ-ԵՐԵՎԱՆ
2016

*Հրատարակության է երաշխավորվել Ստեփանակերտի Մեսրոպ Մաշտոց
համալսարանի Գիտական խորհրդի որոշմամբ
Рекомендовано к публикации решением Ученого совета
Университета Месроп Маштоц г.Степанакерта*

ՀՏԴ 94(479.25):32.001:342:06
ԳՄԴ 63.3 (53)+66.0+67.400
L 657

Խմբագրական խորհուրդ

ի.գ.դ., պրոֆ., ՀՀ ԳԱԱ ակադ. **Գ.Ս.Ղազինյան** (նախագահ), փ.գ.դ., պրոֆ., ՀՀ ԳԱԱ թղթ. անդամ **Ա.Ս.Սանասյան**, հ.գ.դ., պրոֆ. **Յ.Մ.Ավանեսյան**, պ.գ.դ., պրոֆ. **Վ.Ռ.Բալայան**, ի.գ.դ. **Վ.Վ.Գրուզդե**, ի.գ.դ., պրոֆ. **Ա.Յ.Խաչատրյան**, ք.գ.դ., պրոֆ. **Մ.Մ.Սարգսյան**, ք.գ.դ. **Ս.Ս.Մինասյան**, տ.գ.դ., պրոֆ. **Յ.Լ.Սարգսյան**, պ.գ.թ., դոց. **Ն.Է.Բաղդասարյան**, ք.գ.թ., դոց. **Խ.Ս.Գալստյան**, տ.գ.թ., դոց. **Ե.Ռ.Հայրիյան**, ի.գ.թ. **Ա.Յ.Հարությունյան**, ի.գ.թ., դոց. **Ա.Ա.Սանասյան**, ի.գ.թ., դոց. **Ս.Գ.Պետիկյան**

Редакционная коллегия

д.ю.н., проф., акад. НАН РА **Г.С.Казинян** (председатель), д.ф.н., проф., член кор. НАН РА **А.С.Манасян**, д.п.н., проф. **Г.М.Аванесян**, д.и.н., проф. **В.Р.Балаян**, д.ю.н. **В.В.Груздев**, д.ю.н., проф. **А.Г.Хачатрян**, д.п.н., проф. **М.М.Маргарян**, д.п.н. **С.М.Минасян**, д.э.н., проф. **Г.Л.Саргсян**, к.и.н., доц. **Н.Э.Багдасарян**, к.п.н., доц. **Х.С.Галстян**, к.э.н., доц. **Е.Р.Айриян**, к.ю.н. **А.Г.Арутюнян**, к.ю.н., доц. **А.А.Манасян**, к.ю.н., доц. **С.Г.Петикян**

L 657 «ԼՂՀ (Արցախի) 25-ամյա պետականության ձեռքբերումներն ու արդի մարտահրավերները» միջազգային երիտասարդական գիտաժողովի կյութերի ժողովածու – Եր.: ԱԵԳՄՄ, 2016, 320 էջ:

Ժողովածուում ներառված են «ԼՂՀ (Արցախի) 25-ամյա պետականության ձեռքբերումներն ու արդի մարտահրավերները» խորագրով միջազգային երիտասարդական գիտաժողովի կյութերը:

В сборнике включены материалы международной молодежной научной конференции «25-летие государственности НКР (Арцах): достижения и современные вызовы».

ՀՏԴ 94(479.25):32.001:342:06
ԳՄԴ 63.3 (53)+66.0+67.400

ISBN 978-9939-1-0465-2

© Արցախի երիտասարդ գիտնականների և
մասնագետների միավորում, 2016

**ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ՝ ՈՐՊԵՏ ՅԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԹԵ՞ ԽՈՉԸՆԴՈՏ. ԿՈՍՈՎՈ ԵՎ
ԼԵՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂ**

Մարինե ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ

*Երևանի Վ. Բրյուսովի անվան լեզվահասարակագիտական համալսարան,
ՌՕԼՄՀ ֆակուլտետ, ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի Մարդու իրավունքների,
Ժողովրդավարության և եվրոպագիտության ամբիոն
ասպիրանտ (ԻԳ.00.04 «Միջազգային հարաբերություններ»)
kirakosyan.marine@gmail.com
Գիտական ղեկավար՝ ք.գ.դ., պրոֆեսոր Տիգրան Թորոսյան*

Երկու համաշխարհային պատերազմների հետևանքները և, մասնավորապես, ապագադրությամբ գործընթացը պատճառ դարձան տարածքի կառավարման բացառապես պետականակետրոն մոտեցման վերանայմանը: Հակամարտությունների կարգավորման մեխանիզմների շարքում ՄԱԿ-ը ներդրեց տարածքի ժամանակավոր միջազգային կառավարման գաղափարը, որն ուղղված էր հակամարտության տարածքներում խաղաղության վերահաստատմանն, ինչպես նաև կարգավիճակին առնչվող խնդիրների լուծմանը՝ չճանաչված կամ ճանաչված պետության կառավարման ամբողջական կամ մասնակի իշխանության ժամանակավոր ստանձնման ճանապարհով: Ընդ որում, եթե կիրառման ավելի վաղ փուլում (1945-1991) միջազգային կառավարման օրակարգում գլխավորապես միջազգային խաղաղության և անվտանգության պահպանմանը կամ վերահաստատմանն ուղղված հարցերն էին, ապա 1990-ական թթ. սկզբին սկսեց էապես կարևորվել նաև կառավարման քաղաքացիական բաղադրիչը՝ հնարավոր դարձնելով միջազգային համայնքի ավելի ակտիվ ներգրավվածությունը բուն կարգավորման գործընթացում¹: Ուստի, ՄԱԿ-ն անցում կատարեց աջակցության տրամադրման առաքելություններից (Նամիբիա, Արևմտյան Սահարա և այլն)՝ պետության կառուցման և կայացման համընդգրկուն առաքելությունների (Կամբոջա, Սոմալիա, Արևելյան Սլովենիա, Արևելյան Թիմոր, Կոսովո): Ժողովրդավարացման, մարդու իրավունքների պաշտպանության, արդարադատության համակարգի խնդիրները սկսեցին դիտարկվել անվտանգության և կայուն զարգացման ապահովման ավանդական նպատակների հետ միևնույն հարթության վրա²: Զգալիորեն ընդլայնվեցին օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունները՝ ներառելով գործող օրենսդրության վերանայման և փոփոխման, դատական համակարգի գործունեության

¹ **Zaum D.**, The Sovereignty Paradox: The Norms and Politics of International Statebuilding, US., Oxford University Press, 2007, pp. 54-58.

² **Stahn C.**, The Law and Practice of International Territorial Administration: Versailles to Iraq and Beyond, US, Cambridge University Press, 2008, p. 9.

վերահսկման, պետական պաշտոնյաների նշանակման կամ ազատման իրավասությունները: Կառավարման ձևաչափի փոփոխությունների հիմքում ընկած էր այն համոզմունքը, որ ազատական-ժողովրդավարական կառավարման մեխանիզմների արմատավորումը անցումային շրջանում գտնվող տարածքներում կայուն խաղաղության հաստատման լավագույն միջոցն է: Պատերազմի բացակայությունը կամ գինված հակամարտության պայմանական դադարը դեռևս խաղաղության ու կայունության երաշխիք չէ: Ապակայունացման հավանականության նվազեցման գործում կարևոր են ոչ միայն կարճաժամկետ ձեռքբերումները (տարածքից ռազմական ուժերի դուրս բերում, ժամանակավոր հրադադարի հաստատում և այլն), այլև ավելի խորքային խնդիրներին արձագանքումը (կարգավիճակի հետ կապված խնդիրներ, արդյունավետ կառավարում և այլն): Միջազգային կառավարման արդյունավետության մեծացման տեսանկյունից առանցքային նշանակություն ունի նաև օրակարգային հարցերի սահմանումը, ինչը պետք է ուղղորդվի հակամարտության բնույթով և այն միջավայրի առանձնահատկություններով, որում հաստատվելու է կառավարումը: Այդ առումով առանձնահատուկ նշանակություն ունի Կոսովոյի հակամարտության ուսումնասիրությունը, որտեղ միջազգային կազմակերպությունների դերակատարությունը զգալի էր ներգրավման ծավալների (լիարժեք օրենսդիր, գործադիր և դատական իշխանությունների ստանձնում) և առանձնահատուկ՝ կառավարման հաստատման միջավայրի տեսանկյունից. նախկինում արտաքին կառավարումը չճանաչված պետությունների դեպքում կիրառվում էր գերազանցապես ինքնակառավարման և ինքնակազմակերպման փորձի խստաբացակայության արդյունքում առաջ եկած խնդիրներին արձագանքելու համար (Յարավային Սուդան, Արևմտյան Սահարա, Արևելյան Թիմոր և այլն)՝ որպես գաղութային անցյալի «ժառանգություն»: Ուստի, դեպքի ուսումնասիրությունը հնարավորություն կտա պարզել՝ ինչպիսի հեռանկարներ կան այս մեխանիզմի կիրառման համար ապագադրությամբ համատեքստից դուրս՝ ինքնորոշման հակամարտությունների կարգավորման համար: Ուսումնասիրությունը կարող է առարկայական լինել նաև Լեռնային Ղարաբաղի դեպքի համար, քանզի մասնավորապես ապրիլյան քառօրյա պատերազմից հետո միջազգային հանրության՝ խնդրի կարգավորման նկատմամբ հետաքրքրության մեծացման պայմաններում, անհրաժեշտ է դիտարկել բոլոր հավանական սցենարները առաջարկվող լուծումներին համապատասխան արձագանք տալու համար:

Կոսովոյի՝ որպես եզակի դեպքի, կողմնակիցները տարածքի հատուկ կարգավիճակը նշում են այդ եզակիությունը պայմանավորող գործոնների շարքում¹: Հատկանշական է, որ Լեռնային Ղարաբաղում ևս հատուկ կարգավիճակ սահմանվել է դեռևս 1989թ. հունվարին, երբ ԽՍՀՄ Քն

¹ **Summers J.**, Kosovo: A Precedent? The Declaration of Independence, The Advisory opinion and Implications for Statehood, Self-Determination and Minority Rights, Leiden, Martinus Nijhoff Publishers, 2011, pp.382-386; **Friedrich J.**, UNMIK in Kosovo: Struggling with Uncertainty...

որոշմամբ դադարեցվեց ԼՂԻՄ մարզային խորհրդի գործունեությունը և ստեղծվեց հատուկ կառավարման կոմիտե՝ Մոսկվայի ուղիղ ենթակայությանը, երբ տեղի ունեցավ Լեռնային Ղարաբաղի անկախության հանրաքվեն: Միաժամանակ, հարկ է հաշվի առնել, որ Կոսովոյում միջազգային կառավարում մտցվեց մարդասիրական աղետը կանխելու համար: Այն դեպքում, երբ միջազգային հանրությունը որևէ գործնական քայլ չէձեռնարկեց Լեռնային Ղարաբաղում Ադրբեջանի սանձազերծած պատերազմը դադարեցնելու համար, որի արդյունքում գոհերն ավելի շատ էին, քան Կոսովոյի հակամարտության ժամանակ¹: Ուստի, ակնհայտ է, որ ոչ թե դեպքն էր եզակի, այլ միջազգային հանրության արձագանքը դեպքին՝ համապատասխան:

Ինքնորոշման հակամարտությունների դեպքում ժամանակավոր կառավարման հաստատման համար առանցքային նշանակություն ունի «հյուրընկալող տարածքի» և/կամ մետրոպոլիայի համաձայնության ձեռքբերումը, ինչև, ինչպես նշում է Չոմը, գրեթե անհնար է հետևյալ ֆիլիպսային պառակտված հասարակությունների դեպքում²: Ակնհայտ է, որ դա փոխգիշումային լուծման հասնելու նախնական երաշխիքներից է, սակայն հակամարտության ընթացքով և կողմերի առանձնահատկություններով պայմանավորված կառավարումը կարող է հաստատվել առանց երկկողմ համաձայնության: Արդուհանդերձ, Նույնիսկ այն դեպքերում, երբ մետրոպոլիան ընդդիմացել է միջազգային կառավարմանը, որի ելքը, որպես կանոն, անկախության հռչակումն է, միջազգային համայնքը, համաձայնությունը ձեռք է բերել «այլընտրանքային ճանապարհով»: Օրինակ, Արևելյան Թիմորի դեպքում միայն այն բանից հետո, երբ ՄԱԿ-ը զգուշացրեց Ինդոնեզիային, որ կարող է վերջինիս պատասխանատվության ենթարկել ցեղասպանության համար, Ինդոնեզիան համաձայնեց Թիմորում հանրաքվե անցկացնելուն և անկախացման օգտին քվեարկելու դեպքում՝ ժամանակավոր միջազգային կառավարման հաստատմանը³: Կոսովոյի դեպքը ևս հաճախ որակվում է որպես «հարաբերականորեն լեգիտիմ»՝ հղում անելով, որ Կոմանդոյի համաձայնագիրը, որը կնքվեց 1999թ. հունիսի 9-ին միջազգային անվտանգության ուժերի (KFOR) և Հարավսլավիայի ֆեդերատիվ հանրապետության միջև, և որին անմիջապես հաջորդեց Անվտանգության խորհրդի ընդունած բանաձևը, ձեռք բերվեց արտաքին պարտադրանքի ճանապարհով⁴: Բանն այն է, որ համաձայնագիրը կնքվեց ՆԱՏՕ-ի ռազմական միջամտությունից անմիջապես հետո, որը հավանաբար կշարունակվեր, եթե Հարավսլավիայի ֆեդերատիվ հանրա-

¹ **Թորոյան Տ.**, Լեռնային Ղարաբաղ և Կոսովո. հակամարտություններ, բանակցություններ, աշխարհաքաղաքականություն, Երևան, Տիգրան Մեծ հրատ., 2012, էջ 268:

² **Zaum D.**, The Sovereignty...

³ **Թորոյան Տ.**, Լեռնային Ղարաբաղ...

⁴ **Milano E.**, Security Council Action in the Balkans: Reviewing the Legality of Kosovo's Territorial Status, European Journal of International Law, vol. 14, 5, 2003, pp. 999-1022.

պետությունը հրաժարվեր այն ստորագրել: Նման տեսակետն արդարև գոյության հրավունք ունի, բայցևայնպես չի կարող ծառայել որպես մասնակավոր կառավարման լեգիտիմության հակափաստարկ, քանզի միջազգային կառավարման հիմնական իրավական աղբյուրը Կանոնադրության 7-րդ գլխի հիման վրա ընդունած Աև-ի բանաձևն է¹: Եթե մետրոպոլիայի համաձայնության ձեռքբերումը օբյեկտիվ պատճառներով ոչ միշտ է հնարավոր, ապա ինքնորոշվող ժողովրդի դեպքում դա պարտադիր պայման է՝ առաջին հերթին ապահովելու միջազգային և տեղի իշխանությունների խաղաղ համակեցությունը: Այն դեպքում, երբ այդ երկուսի միջև առաջանում է պառակտում, ինչն առավել հաճախ օրակարգային հարցերի ոչ հստակ սահմանման և, արդյունքում, կառավարման տևական բնույթի պատճառ է, հնարավոր է նաև զինված բախումների վերսկսում, ինչպես դա եղավ Կոսովոյում 2004թ.:

Կոսովոյի հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ 2003թ. դեկտեմբերին հրապարակվեց մի փաստաթուղթ, որն արժանացավ ՄԱԿ Աև-ի հավանությանը: Վերջինս սահմանում էր մասնավորապես ժողովրդավարության և օրենքի գերակայության ոլորտներին վերաբերող չափորոշիչներ, որոնք բավարարելու դեպքում հնարավոր կլիներ սկսել կարգավիճակի վերաբերյալ բանակցությունները: Ինչպես արդեն նշվել է, ժողովրդավարական մեխանիզմների արմատավորումը տարածքում տևական խաղաղության պահպանման կարևոր նախապայման է, սակայն այդ ամենը պետք է հաջորդի կամ առնվազն ուղեկցվի տարածքի կարգավիճակի վերաբերյալ բանակցություններին: Դա առավելապես վերաբերում է ինքնորոշման հակամարտություններին, որոնց դեպքում կարգավիճակի անորոշությունը մեծացնում է ցանկացած պահի ռազմական բախումների վերսկսման հավանականությունը: Ուստի, եթե ՄԱԿ-ի ավելի վաղ նախաձեռնությունների դեպքում օբյեկտիվ պատճառներով օրակարգային են համարվել կառավարման հետ կապված խնդիրները, ապա ակնհայտ է, որ նույն մոդելի կիրառումը կարող է վտանգավոր լինել ոչ համարժեք դեպքերում: Միայն այն բանից հետո, երբ վերանայվեց «նախ՝ չափորոշիչներ, ապա՝ կարգավիճակ» ռազմավարությունը հնարավոր եղավ առաջընթաց գրանցել կարգավիճակի վերաբերյալ բանակցային գործընթացում, որի արդյունքում 2008թ. հռչակվեց Կոսովոյի անկախությունը: Ընդ որում, եթե Կոսովոյի դեպքում ինչպես անկախացումից առաջ, այնպես էլ հետո ժողովրդավարական սկզբունքների մասին կարելի է խոսել չափազանց մեծ վերապահումներով², ապա չճանաչված Լեռնային Ղարաբաղի գրանցած 25-ամյա պետականության արդյունքներն այդ տեսանկյունից ուշագրավ են: Ուստի, վերջինի դեպքում նույնիսկ ՄԱԿ-ի ներգրավման պարագայում ակնհայտորեն կառավարման քաղաքացիական բաղադրիչը պետք է

¹ **Wolfrum R.**, International Administration in post-Conflict Situations by the United Nations and Other International Actors, max Planck Yearbook of United Nations Law, vol. 9, 2005, pp. 649-696.

² Kosovo, Nations in Transit 2016, <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/freedom-world-2016>.

ուղղորդել եթե ոչ բացառապես, ապա՝ գերազանցապես կարգավիճակի վերաբերյալ խնդիրների լուծմանը:

2016թ ապրիլին մետրոպոլիայի սանձագերծած քառօրյա պատե-րազմը ԼՂ հակամարտության կարգավորման գործընթացի սառեցման տրամաբանական շարունակությունն էր, որը ցույց տվեց, որ անհրաժեշտ է նոր մեխանիզմների կիրառում հակամարտության կարգավորմանը հե-տամուտ լինելու համար: Ուստի չի բացառվում, որ առաջարկվող մոտե-ցումների թվում լինի արտաքին կառավարման մեխանիզմների կիրա-ռումը, մասնավորապես, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ կարգա-վորման վերաբերյալ վերջին՝ «Մադրիդյան», փաստաթղթի սկզբունքներից մեկն էլ ենթադրում է Լեռնային Ղարաբաղի միջանկյալ կարգավիճակ: Միջազգային կարգավիճակի առաջարկության դեպքում մետրոպոլիայի համաձայնությունը կարելի է ի սկզբանե բացառել՝ հաշվի առնելով արտաքին կառավարման նախորդ ելքերը¹: Միաժամանակ, ԼՂՀ-ն այդ սցենարի հավանականությունը կարող է դիտարկել առնվազն երեք նա-խապայմանի բավարարման դեպքում. Մադրիդյան փաստաթղթի առաջին սկզբունքի՝ ԼՂ հարակից տարածքների վերադարձի ի սկզբանե բացա-ռում, քաղաքական կարգավիճակի հստակ սահմանում միջազգային ման-դատում, ինչը ԼՂ-ի դեպքում լիարժեք անկախությունից բացի այլըն-տրանք չունի և տեղի իշխանություններին ստանձնած լիազորությունների փոխանցման հստակ ժամանակացույց: Այդ նախապայմանների առկայու-թյունը էապես կնվազեցնի խնդրի վերջնական հանգուցալուծումից խու-սանավելու հնարավորությունը: Ուստի, չնայած այն հանգամանքին, որ այդ մեխանիզմի կիրառման հեռանկարները ԼՂ հակամարտության կար-գավորման շրջանակներում այսօր չեն նշմարվում, անհրաժեշտ է նման ուսումնասիրությունների ճանապարհով դիտարկել խնդրի կարգավորման հավանական տարբերակների հնարավոր օգուտներն ու վտանգները:

¹ Չճանաչված պետություններում միջազգային կառավարման վեց դեպքերից հինգը ավարտվել է անկախության հռչակմամբ, մեկը (Արևելյան Սլովենիա)՝ նախկին մետրոպոլիայի՝ Խորվաթիայի կազմ վերախնտեզրմամբ (ըստ նախանշված մանդատի):

Մարինե Կիրակոսյան

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ՝ ՈՐՊԵՍ ՀԱՎԱՄԱՐՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՄԱՆ ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ, ԹԵ՞ ԽՈՉԸՆԴՈՏ. ԿՈՍՈՎՈ և ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱՔԱՂ

**Բանալի բառեր՝ միջազգային կառավարում, ինքնորոշման հակամարտություն,
Կոսովո, Լեռնային Ղարաբաղ**

Ապրիլյան քառօրյա պատերազմից հետո Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման նկատմամբ միջազգային հանրության հետաքրքրության կտրուկ մեծացումը ենթադրում է նոր մոտեցումների և սկզբունքների կիրառում: Այդ տեսանկյունից հարկ է ուսումնասիրել նաև տարածքի ժամանակավոր միջազգային կառավարման մեխանիզմը, որը կիրառվեց Կոսովոյի հակամարտության կարգավորման գործընթացում:

Քանզի միջազգային կառավարումը կիրառվում է զինված բախումների վերսկսման հավանականության նվազեցման և պետության կառուցմանն աջակցության նպատակով, գեկույցը նպատակ ունի պարզել, թե դա որքան արդյունավետ կարող է լինել ԼՂՀ-ի դեպքում, որն առանձնահատուկ է, քանզի 25-ամյա պետականության ձեռքբերումները բացառապես տեղի իշխանությունների ակտիվ ջանքերի, հասարակության ինքնակազմակերպման և ռազմական հզոր ներուժի արդյունք են:

Марине Киракосян

МЕЖДУНАРОДНОЕ ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ КАК ВОЗМОЖНОСТЬ ИЛИ ПРЕПЯТСТВИЕ ДЛЯ УРЕГУЛИРОВАНИЯ КОНФЛИКТОВ: КОСОВО И НАГОРНЫЙ КАРАБАХ

Ключевые слова: *международное управление, конфликт самоопределения,
Косово, Нагорный Карабах*

После апрельской «четырёхдневной войны» резкое повышения интереса со стороны международного сообщества к вопросу урегулирования Нагорно-карабахского конфликта подразумевает применение новых подходов и принципов. Одним из таких является временное международное территориальное управление, который использовался в урегулировании косовского конфликта.

Поскольку международное территориальное управление применяется для уменьшения вероятности возобновления вооруженных столкновений, а также для поддержки государственного строительства, в докладе рассматривается эффективность применения этого механизма в отношении Нагорно-карабахского конфликта. Этот случай является особенным поскольку все

достижения 25-летней истории государственности являются плодами активных усилий местных властей, самоорганизации населения и мощного военного потенциала.

Marine Kirakosyan

**INTERNATIONAL TERRITORIAL ADMINISTRATION AS A
POSSIBILITY OR AN OBSTACLE TO CONFLICT RESOLUTION:
KOSOVO AND NAGORNO-KARABAKH**

Keywords: *International administration, self-determination conflict, Kosovo, Nagorno-Karabakh*

The increased attention of the international community towards the Nagorno-Karabakh conflict after the Four-Day April War requires the implementation of new approaches and principles. From this perspective, it is worth studying the international territorial administration deployed in case of Kosovo.

Since the international administration is established to reduce the risk of the armed clashes renewal as well as to promote statebuilding, the report aims to reveal its efficiency level with regard to NKR. This is a unique case for the achievements of the 25-year statehood are exclusively due to the active efforts of the local authorities, self-organization of society and a strong military potential.